

Katarína Löfflerová Kislányként

Ez is én vagyok ötévesen.

Óvoda, ha jól tudom, kettő létezett az egész városban. Az óvodák ingyen voltak, de oda inkább olyanok jártak, akik nem voltak nagyon tehetősek, mert kosztot is ott kaptak a gyerekek. Sosem voltam óvodában, sem én, sem a húgom, és az ismerősök közül senkinek a gyereke. De nemcsak a zsidóké, hanem a többieké se. Ha jól emlékszem, létezett talán egy privát óvoda, ahol csak délelőtt tartózkodtak a gyerekek, két vagy három órát. Ide betették a gyerekeket, hogyha az anyának, testvérnek vagy a nagymamának valami olyan útja volt, ahová nem vihette magával őket.

Különben állandó óvoda nem létezett. Rám a cselédlány vigyázott, aki mindig otthon volt. Azonkívül rengeteg családban volt, így nálunk is, fräulein, aki azért volt nálunk, hogy németül tanuljunk. Az anyám húgának, akinek egy fia született, a férje az első világháborúban elesett. Az én szüleim magukhoz vették ezt az unokabátyámat, akit Klein Istvánnak hívtak. István egy évvel volt idősebb, mint én. Ővele volt egy közös fräuleinünk, aki itt hagyott minket egy rövid éven belül, mert nem bírta velünk. Mindig azt csináltuk, amit nem szabadott. Nem voltunk túl jó gyerekek, és nem is fogadtunk szót, ezért azt mondta egy rövid éven belül, hogy ő ezt nem bírja, és elment. Németül ezért nem tanultunk meg túl sokat. Ő viszont elég jól megtanult magyarul tőlünk. Itt, Pozsonyban az embernek nem kellett tanulnia külön németül, mert az olyan fülbemászó volt, ugyanis a fél város németül beszélt. Így tanultuk meg ezt a nyelvet. Jártunk németórákra is a helyesírás miatt, mert azért azt nem tudtuk.

Neológ elemi iskolába jártam a mai Zochová utcában. Egy ortodox elemi volt, egy neológ elemi iskola, és itt, szemben velük volt a polgári fiúiskola [lásd: polgári iskola]. Természetesen a lányok is jártak iskolába. Matrózruhát hordtunk. A fiúk nadrágot, mi meg rakott szoknyát. Mindig volt matrózruhám, még tizenöt éves koromban is, mindig a nagypapámtól kaptam. Középiskolába már nem járhattak együtt, ezért a fiúk és a lányok külön jártak. Én az első elemi az első világháború alatt végeztem. Szombaton nem volt tanítás, viszont szombat helyett vasárnap tanultunk. Volt ott egy kis imaház is. Oda szombat délelőtt - nem tudom ma már, hogy kellett-e menni, vagy csak aki akart, az ment -, azt hiszem, nem kellett, de mégis elmentünk minden szombat délelőtt. Az első elemiben nem 8-kor, hanem 9-kor kezdődött a tanítás, és csak három órát tartott. Csak az első osztálynak volt tanítónője. A magasabb osztályokban már csak férfi tanítók tanítottak, ezeket persze nem uraknak meg elvtársaknak szólítottuk, hanem tanító néninek és tanító bácsinak. Ezáltal valahogy sokkal több tiszteletet is élveztek, mint a modern időkben. Soha többé a tanító néniről nem hallottam, én azt sem tudtam, hol él, s egyáltalán él-e még. Nagyon-nagyon sok évvel később, 1944-ben egy vagonban mentünk ezzel a volt tanító nénimmel, aki természetesen akkor már egy öregebb asszony volt.